

Berényi Mihály

Az orvosi társaságok, egyesületek neveiről

Az orvosi társaságok, egyesületek neve tulajdonnév. Olyan, amilyenek az alapító engedélyeztette, de elvárható, hogy ezek a nevek nyelvtanilag helyesek legyenek és tükrözzék a társaság profilját. A magánszektor humoros cégnevei (Prof-IQ Bt., Vicc Kft., Tré-fa Bt.) értékes reklámhordozók is, de az ilyen jellegű nevek nem illenek az orvosi társaságok nevei közé.

Az egyik társaság nevén megakadtam: Magyar Pszichoszomatikus Szülészeti és Nőgyógyászati Társaság. Pszichoszomatikus... Társaság? Az idegen szavak Osiris-szótára szerint a pszichoszomatikus jelző jelentése: pszichikai okokból eredő (tünet), a szomatikus: testre vonatkozó. Tehát a lélek (psziché) és a test (szóma) kölcsönhatására, kapcsolatára utal. Vannak pszichoszomatikus panaszok (összetűzés → hányás), betegségek, Németországban van pszichoszomatikus medicina, de pszichoszomatikus társaságot nem találtam. Csak gyanítom, hogy a szülészeti és nőgyógyászati terén pszichoszomatikát alkalmazók társaságáról van szó.

E társasági néven felbuzdulva vizsgálni kezdtem az orvosi társaságaink elérhető neveit. A bíróságokon bejegyzett, alapításkori hivatalos nevek listája nem állt rendelkezésemre, a MOTESZ társasági névsora hiányos (a fenti társaság sem tagja a MOTESZ-nek), a világhálón fellelhető társaságnevek elgépelték, hibásak. Az egyik magáncég azzal büszkélkedik, hogy kiváló sebészei a Magyar Kézsebészeti Társaság tagjai, holott ilyen társaság nincs is. A névsor nem teljes, megtörténhet, hogy a továbbiakban nem a társaság hivatalos nevére teszek megjegyzéseket. Íme, egy kirívó példa, ugyanannak a társaságnak négyféleképpen írt neve:

Magyar Katonai- Katasztrófaorvostani Társaság
Magyar Katonai-Katasztrófaorvostani Társaság
Magyar Katonai Katasztrófa Orvostani Társaság
Magyar Katonai Katasztrófa-orvostani Társaság

Az elsőből talán a vessző vagy az és maradt el a Katonai- után. Mivel van katonai-orvostani és katasztrófa-orvostani is, a javaslatom: Magyar Katona- és Katasztrófa-orvostani Társaság.

A *társaság* szó előtt leggyakrabban a szakmát művelők neve (urológus, mellkassebész), a szakmából képezett jelző (életta-

ni, epidemiológiai) vagy betegség neve (fejfájás, hypertonia) áll. Lehetne pl.

Andrológiai Társaság,
Andrológus Társaság és
Andrológusok Társasága is.

Én a harmadikat javaslom, hiszen nem a társaság andrológus, hanem a tagjai.

HELYESNEK VÉLT TÁRSASÁGNEVEK

Magyar Allergológiai és Klinikai Immunológiai Társaság
Magyar Általános Orvosok Tudományos Egyesülete
Magyar Angiológiai és Érsebészeti Társaság
Magyar Arc-, Állcsont- és Szájsebészeti Társaság
Magyar Artroszkópos Társaság
Magyar Cukorbetegség Országos Szövetsége
Magyar Dermatológiai Társaság
Magyar Egészségügyi Informatikai Társaság
Magyar Élet- és Egészségbiztosítási Orvostani Társaság
Magyar Élettani Társaság
Magyar Epidemiológiai Társaság
Falusi Körzeti Orvosok Országos Szövetsége
Feledékeny Emberek Hozzá tartozóinak Társasága
Magyar Fül-Orr-Gégeorvosok Egyesülete
Magyar Fogorvosok Egyesülete
Magyar Gyermekegészségügyi és Fogszabályozási Társaság
Magyar Gyermekorvosok Társasága
Magyar Humán genetikai Társaság
Magyar Hypertonia Társaság
Magyar Idegtudományi Társaság
Magyar Igazságügyi Orvosok Társasága
Inkontinencia Betegegyesület
Magyar Kardiológusok Társasága
Magyar Kézsebész Társaság
Magyar Kísérletes és Klinikai Farmakológiai Társaság
Magyar Mellkassebész Társaság
Magyar Méhnyakkórtani és Kolposzkópos Társaság
Magyar Mikrobiológiai Társaság
Magyar Nőgyógyász Onkológusok Társasága
Magyar Nőorvos Társaság

Magyar Onkológusok Gyógyszerterápiás Tudományos Társasága
 Magyar Orthodontusok Társasága
 Magyar Orvosnők Egyesülete
 Magyar Pszichiátriai Társaság
 Magyar Radiológusok Társasága
 Magyar Sugárterápiás Társaság
 Magyar Sürgősségi Orvostani Társaság
 Magyar Szexológiai Társaság
 Magyar Szívsebészeti Társaság
 Magyar Szemorvostársaság
 Magyar Szülészeti és Nőgyógyászati Endokrinológiai Társaság
 Magyar Thrombosis és Haemostasis Társaság
 Magyar Tüdőgyógyász Társaság

Ezek közül legjobban a Magyar Fogorvosok Egyesülete, a Magyar Radiológusok Társasága, a Magyar Szemorvostársaság és a hasonló szerkezetű nevek tetszenek. A Magyar Kézsebész Társaság angol neve (Hungarian Society for the Surgery of Hand) magyarra visszafordítva: Magyar Társaság a Kézsebészetért. Ez a név szimpatikus, mert világosan tükrözi: a társaság a kézsebészetért jött létre. A Dermatológiai Társulat, ha ma alakulna meg, valószínűleg a Bőrgyógyászati Társaság nevet venné fel, de mivel már a 92. nagygyűlésükre készülnek, kár volna ezt a klasszikus nevet megváltoztatniuk. A Magyar Epidemiológiai Társaságot szívesebben látnám Magyar Járványtani Társaságként. A Fül-Orr-Gégeorvosok Egyesületét gyakran lehet hibásan is látni (Fül- Orr- Gégeorvosok Egyesülete). Az Inkontinencia Egyesület a korábbi neveivel (Inkontinencia Beteg Egyesület, Inkontinencia Beteggyesület) nem került volna a jók közé.

Mivel ez a közlemény a *Magyar Orvosi Nyelv* című lapban jelenik meg, az Orthodontusok Társasága helyett a Fogszabályzók Társaságát javasolnám. A Magyar Urológus Társaság korábbi neve (Magyar Urológusok Társasága) jobban kifejezte, hogy nem a társaság urológus, hanem a tagjai. A Magyar Sebkezelő Társaság is lehetne Magyar Sebkezelők Társasága. A magyar közéletben sok ilyen „jelzett” név van, de a Magyar Életvédő Honlap miért nem Magyar Életvédők Honlapja? A Magyar Labdarúgó Szövetség miért nem a Magyar Labdarúgók Szövetsége? Kivételek is vannak: Magyar Tehetség-gondozó Társaság.

Felvetődik a kérdés: szükséges a szinte minden társaság nevében meglevő, hagyományosnak tűnő első szó, a *magyar*? A nevek többségében, az országhatáron belül nem. De ha például a Magyar Fejfájás Társaság levelet ír a nemzetközi társtársaságának (International Headache Society), a feladó neve nem Fejfájás Társaság, nem is Magyar Fejfájás Társaság lesz, hanem Hungarian Headache Society. A Falusi Körzeti Orvosok Országos Szövetsége nevében nem szerepel a megkülönböztető *magyar* jelző, de így is kifogástalan. Az európai és nemzetközi társaságok nevében mindig benne van a megkülönböztető *european* vagy *international* jelző, akkor is,

ha ezeket a neveket magyarra fordítjuk. Mellesleg az orvosi társaságaink a MOTESZ (Magyar Orvostudományi Egyesületek Szövetsége) tagjai, amelynek a nevében már benne van a *magyar* jelző, így a tagtársaságok neveiben fölösleges a „magyarkodás”.

További kérdés: szükséges-e az orvosi társaságnevekben a társaság előtti *tudományos* vagy *országos* jelző? Általában nem, de ha létezik a betegek alkotta hasonló nevű társaság is, indokolt a megkülönböztető jelző használata. A teljesen magyar szavakból álló Feledékeny Emberek Hozzáértőinek Társasága nevéből nem hiányzik sem a *magyar*, sem a *tudományos* jelző. Az *országos* jelző is fölösleges volna, hiszen a legtöbb társaság tevékenysége az egész országra kiterjed. Ha nem, azt a név feltünteteti (Debreceni Akadémiai Bizottság Klinikai Farmakológiai Munkabizottsága).

HIBÁS TÁRSASÁGNEVEK

Magyar Égési Egyesület. Azért soroltam ezt a nevet a hibásak közé, mert ebből a névből nem derül ki, hogy a társaság az égéssel mint fizikai és kémiai jelenséggel foglalkozik-e, vagy az égési sérültekkel. Utóbbi esetben jobb lenne a Magyar Égési Orvosegyesület elnevezés.

Kor Kontroll Társaság. Szintén az kifogásolható, hogy a név nem sugalmazza a társaság célját. A „kor kontroll”-ból gerontológiára gondolnánk, de valami mással foglalkoznak, nem is tudok új nevet javasolni. A Félúton Alapítványról még kevésbé lehet sejteni, hogy miért jött létre. A Szociális Klaszter Egyesület neve sem árulkodó.

Magyar Crohn Társaság. Ha Crohn tiszteletére alakult és elnevezett ez a társaság, akkor Crohn társaság volna a neve, mint pl. Petőfi kör, Kossuth híd. Ha a társaság a Crohn-betegséggel foglalkozik, Magyar Crohn-betegség Társaság lehetne a neve.

Magyarországi Crohn-Colitis Betegek Egyesülete. Előfordul Magyarországi Crohn-Colitises Betegek Egyesületként is. Mivel Crohn-betegekről van szó, a névből kihagynám a latin kórismét és Magyarországot is: Crohn-betegek Egyesülete.

Dél-Magyarországi Crohn-Colitis Betegek Egyesülete. Itt is a colitist venném ki a névből: Dél-Magyarországi Crohn-betegek Egyesülete.

Magyar Életmód Orvostani Társaság. Amennyiben van életmóddorvostan, jobb volna a Magyar Életmóddorvostani Társaság vagy Magyar Életmódtani Orvostársaság.

Magyarországi Fájdalom Társaság. Mintha létezne magyar fájdalom és azzal foglalkozó társaság is. A Magyar Dolor Társaság sem különb. Jobb híján maradhat a három magyar szóból álló társaságnév vagy a Magyarországi Fájdalomtársaság.

Magyar Fejfájás Társaság. Magyar fejfájás? Még mindig jobb, mint ha Magyar Cephalalgiai Társaság lenne, de a Magyar Fejfájástársaság még jobb.

Magyar Fül-, Orr-, Gége és Fej-, Nyaksebész Orvosok Egyesülete. Valószínűleg a legbonyolultabb nevű társaság. Javaslatom: Fül-, Orr-, Gége-, Fej- és Nyaksebész Orvosok Egyesülete, Fül-orr-gége-fej- és Nyaksebész Orvosok Egyesülete vagy Fül-orr-gégészeti, Fej- és Nyaksebészeti Társaság A társaság angol neve hibátlan (Hungarian Society of Oto-Rhino-Laryngology, Head and Neck Surgery). Mivel a fül-orr-gégész szakma így önállósult, elfogadható a Fül-orr-gége-, Fej- és Nyaksebészek Egyesülete is (62 helyett 49 leütés).

Magyar Gyermekneurológiai, Idegsebészeti, Gyermek- és Ifjúság-pszichiátriai Társaság. A leghosszabb társaságnevében mindössze egy kötőjelet tartok fölöslegesnek. A név vége helyesen: Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Társaság.

A vesszőket nem lehet kihagyni a nevekből. Ha a Magyar Katonai- Katasztrófaorvostani Társaság nevét vesszővel egészítjük ki, a név értelmezhető lesz: Magyar Katonai-, Katasztrófa-orvostani Társaság.

Magyar Kontinencia Társaság Egyesület, rövidített néven *Magyar Kontinencia Társaság.* Ebből a névből a laikus nem gondol orvosi társaságra. A kontinencia szót hiába keresi a magyar értelmező szótárakban, az idegen szavak régi Brencsán- vagy az új Osiris-szótárában.

Külön csoportot alkotnak azok a társaságok, amelyek nevében „öszvér” jelzők vannak, mint pl. haematológiai, oxológiai, nephrológiai, neuropathológiai, resuscitációs. Az is lehet, hogy e társaságok bejegyzett neve hibátlan, csak a névhasználók gépelik hibásan.

Magyar Neuroszonológiai Társaság. Ha igaz, Magyar Neuroszonológiai Társaság néven 1995-ben alakult. Érdeemes volt nevet változtatni.

Magyar Onkológusok Gyógyszerterápiás Tudományos Társasága. E társaság tagjai nem a szikét, hanem a gyógyszerket részesítik előnyben, ezért inkább a Magyar Gyógyszerterápiás Onkológusok Társasága név illene hozzájuk.

Magyar Ortopéd Társaság. Nem a társaság ortopéd. Ortopédiai vagy Ortopéd Orvosok Társasága, Ortopédusok Társasága jobb volna.

A megjegyezhetőség vagy humor kedvéért ne használjunk erőltetetten létrehozott neveket. Egy ilyen nevet találtam: Pannon Endokrin Club Hétvége. Érezhető, hogy ez a név ebben a formában azért jött létre, hogy a rövidített neve PECH legyen.

Magyar Protézis Regiszter. Nem társaságnév, mégis javaslom a Magyar Protézisregiszter nevet. Az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér sem társaságnév, nem is tér, inkább tár. Jobb lett volna az egyszerűbb név: Egész-

ségügyi Elektronikus Adattár, hiszen itt összegyűjtve láthatók a betegek laboratóriumi leletei, a nekik írt e-receptek, beutalók.

Magyar Psoriasis Betegek Országos Egyesülete. Szokatlan név a „psoriasis betegek” miatt. Nyelvünkől idegenek az ilyen szerkezetek: diabetes beteg, tüdőgyulladás beteg. A világhálón legtöbbször éppen e társaság nevében fordul elő. A javasolt név: Pikkelysömörös Betegek Egyesülete.

Magyar Sebész Társaság. Mivel sebészeknek a társasága a sebésztársaság, helyesen Magyar Sebésztársaság volna. 1906-ban valóban ezen a néven alakultak meg. Idővel vajon miért lett Sebész Társaság?

Magyar Szülészeti- Nőgyógyászati Ultrahang Társaság. Az Ultrahang Társaság nem tetszik benne. Az a baj, hogy a szonográfiának nincs jó magyar megfelelője (ultrahangvizsgálat?). A helyette használt ultrahang fizikai jelenség, nem vizsgálómódszer.

Magyar Transzplantáltak Kulturális és Sport Egyesülete. Nem vitás, hogy e betegek mindannyian ismerik a transzplantáció szót, mégis jobb, magyarabb volna a Szervátültetettek Kulturális és Sportegyesülete.

Multidiszciplináris Egynapos Sebészeti Társaság. Nem a Sebészeti Társaság egynapos, mint a naposcsibe. Helyesen: Egynapossebészeti Társaság. Multidiszciplináris: több tudományág együttes alkalmazásával kapcsolatos. Itt mit jelent? Elég volna az Egynapossebészeti Társaság.

Országos Baleseti és Sürgősségi Intézet. Kitalálható, hogy balesetet szenvedettek sürgős ellátását végzik, de ezt a név nem jól tükrözi. Elég volna az Országos Baleseti Intézet, hiszen minden balesetes sürgős ellátást igényel. Amennyiben a sürgősségi jelző bármilyen mielőbbi műtét szükségességére utal (appendicitis acuta), akkor tévedtem.

Valószínű, hogy az egészségügy területén bőségesen vannak még bírálható társaság-, szövetség-, intézet- és egyesületnevek.

ÖSSZEGZÉS

A társaságnevek hagyományosan nem fogadják el a helyesírás minden szabályát.

Az orvosi társaságok nevében nyüzsögnek az idegen szavak, olykor indokoltan, máskor fölöslegesen. Furcsa volna – az inkontinencia mellőzésével – Vizeletelcsépegési Társaságot alapítani, de vannak jól sikerült, tisztán magyar szavakból álló társaságnevek is.

Tudom, hogy ez a rövid áttekintés semmilyen változást nem hoz a mai magyar orvostársaságok neveiben, de segítség lehet a majdani ilyen nevek kitalálásakor.